

Sygn. akt: I C 502/20

Dnia 4 maja 2022 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący: Sędzia Sławomir Splitt

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 maja 2022 r. w G.

sprawy z powództwa **A. G. i J. G.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę ewentualnie o zapłatę ewentualnie o zapłatę i ustalenie

I. oddała powództwo główne;

II. oddała powództwo ewentualne o zapłatę kwoty 15.526,84 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia następnego po doręczeniu pozwu do dnia zapłaty;

III. zasądza od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w W.** na rzecz powodów **A. G. i J. G.**

kwotę **7.779,11 złotych** (siedem tysięcy siedemset siedemdziesiąt dziewięć złotych i jedenaście groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 kwietnia 2020 r. do dnia zapłaty

oraz kwotę **15.526,84 CHF** (piętnaście tysięcy pięćset dwadzieścia sześć franków szwajcarskich i osiemdziesiąt cztery centymy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 marca 2021 r. do dnia zapłaty;

IV. ustala, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) z dnia 12 grudnia 2007 roku jest nieważna;

V. oddała powództwo ewentualne w pozostałym zakresie;

VI. zasądza od pozwanego **(...) S.A. z siedzibą w W.** na rzecz powodów **A. G. i J. G.** kwotę **5.634,00 złotych** (pięć tysięcy sześćset trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

VII. nakazuje ściągnąć od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdyni kwotę **749,06 złotych** (siedemset czterdzieści dziewięć złotych i sześć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów opinii biegłego wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Gdyni.

UZASADNIENIE

(wyroku z dnia 4 maja 2022 roku)

Powodowie J. G. oraz A. G. wnieśli pozew przeciwko (...) S.A. w W. o zapłatę kwoty 29.896,36 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, iż umowę kredytową zawarli z bankiem jako konsumenci – została ona zawarta na blankietowym wzorcu umownym stosowanym przez bank powszechnie dla zawarcia tego rodzaju umów.

Oferta banku nie zawierała wszystkich informacji niezbędnych do dokonania obiektywnej oceny ryzyka, w szczególności przedstawiciel banku pominął całkowicie kwestię ryzyka nieograniczonego wzrostu salda kredytu w związku z ewentualnymi wahaniami kursów walut obcych.

Nie wyjaśniono również powodów mechanizmu ustalania kursów walut obcych.

W toku zawierania umowy powodowie zostali poinformowani o tym, iż zawarcie umowy jest uzależnione od zawarcia umowy ubezpieczenia niskiego wkładu.

Nie przedstawiono jednak powodów możliwych do obiektywnej weryfikacji czynników, których wystawienie powodowałoby zakończenie opłacania dalszych składek przedmiotowego ubezpieczenia. Nie dano im nawet możliwości zapoznania się z treścią umowy ubezpieczenia, ani nie poinformowano o posiadaniu przez ubezpieczyciela roszczeń regresowych w stosunku do kredytobiorców.

W związku z zawartą umową ubezpieczenia niskiego wkładu pozwana pobrała od powodów kwoty 1.039,50 zł, 1.110,44 zł i 656,88 zł.

W ocenie powodów kredyt został udzielony w złotych polskich.

Powodowie kwestionowali jako abuzywny zapis umowy dotyczący określenia wysokości kursów kupna i sprzedaży, wskazując na to, iż został on uznany jako niedozwolony i wpisany do rejestru postanowień niedozwolonych.

O abuzywności klauzuli indeksacyjnej decydują takie przyczyny jak zastrzeżenie przez pozwaną w umowie prawa do ustalania wartości waluty indeksacji, odwołanie się do tabeli ustalonej przez pozwanego jako jedyne źródła informacji o wysokości kursów, stosowanie nieweryfikowalnego parametru do ustalenia kursu, stosowanie skrajnie różnych kursów kupna i sprzedaży.

Stosowane przez pozwanego arbitralnie kursy doprowadziły do sytuacji, w której pomimo regularnych spłat przez szereg lat zobowiązanie powodów znacząco wzrosło przy braku zmiany siły nabywczej pieniądza w tym okresie. Jednocześnie powodowie wskazywali, iż bank zawierał umowy indeksacyjne pomimo negatywnego poglądu na temat ich zawierania wyrażonego na dłużej przed zawarciem umowy z powodami.

W zakresie dotyczącym umowy ubezpieczenia niskiego wkładu powodowie wskazali, iż nie zostało im wyjaśnione, w jaki sposób będzie ustalana wysokość ponoszona przez powodów opłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu i jakie parametry będą brane pod uwagę przy wyliczeniu ich wysokości.

Powodom nie zostały wyjaśnione pojęcia niskiego wkładu własnego, wkładu własnego, innych zdarzeń kończących okres ubezpieczenia. Powodom nie wyjaśniono również mechanizmu funkcjonowania ubezpieczenia w szczególności zaś tego, iż nie stanowi ona ochrony ubezpieczeniowej ich, ale banku finansowanego przez nich z ich własnych środków pieniężnych.

W ocenie powodów stwierdzenie abuzywności postanowień nie może powodować możliwości inkorporowania do treści umowy innych postanowień – w ich miejsce. Jednoczesne wyeliminowanie postanowień odnoszących się do ustalenia kursu kupna i sprzedaży pozwala na dalsze trwanie umowy jako umowy złotowej odniesionej do stawki procentowej obowiązującej zgodnie z treścią umowy.

Tym samym powodowie wniesli o przyznanie im roszczenia w wysokości uwzględniającej różnicę między wartością dotychczasowych wpłat a wartością wpłat należnych przy zastosowaniu kredytu złotówkowego opartego na stawce LIBOR.

Powodowie wskazali, iż dochodzą należności z tytułu różnicy w wysokości należnych rat za okres od 10 maja 2010 roku do 10 grudnia 2019 roku, w wysokości 28.131,04 zł oraz z tytułu drugiej i trzeciej składki ubezpieczenia – w kwocie 1.767,32 zł.

Powodowie złożyli reklamację w dniu 27 stycznia 2020 roku. Odsetki były wyliczone od dnia 2 kwietnia 2020 roku, to jest dnia po upływie 30- dniowego terminu na rozpoznanie reklamacji.

(pozew – k. 4-24v.)

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany zakwestionował roszczenie co do zasady jak i wysokości. Pozwany zakwestionował, aby umowa i regulamin zawierały niedozwolone postanowienia umowne, w szczególności, aby pozostawały w sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz aby rażąco naruszały interes kredytobiorców. Umowa nie stanowiła wzorca umownego, który został narzucony w całości przez bank bez możliwości rzeczywistej jego zmiany. Bank nie przyznał sobie uprawnienia do dowolnego kształtowania sytuacji prawnej lub ekonomicznej powodów, w tym wysokości świadczeń pieniężnych powodów. Pozwany nie zagwarantował sobie prawa jednostronnego, niczym nieuzasadnionego nieograniczonego kształtowania wysokości świadczeń pieniężnych powodów. Nie zagwarantował sobie prawa do jednostronnego, niczym nieuzasadnionego, nieograniczonego kształtowania wysokości kursu kupna i sprzedaży waluty. Powodów nie obciążono w całości ryzykiem kursowym wymiany waluty oraz ryzykiem całkowicie dowolnego i arbitralnego kształtowania wysokości kursów kupna i sprzedaży (...) w tabeli kursowej. Wysokość kursu (...) w tabelach banku nie powodowała nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków stosunku obligacyjnego stron. Powodowie mieli wpływ na zweryfikowanie kursu (...). Kwestia ustalania kursu (...) przez bank nie pozostawała poza wiedzą powodów. Umowa nie zawierała postanowień abuzywnych, które są zabronione przez obowiązujące prawo i zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Pozwany nie zawyżył wysokości długu powodów oraz nie zawyżył wysokości rat kapitałowo-odsetkowych płatnych przez powodów. Powodowie nie byli zobowiązani do oddania bankowi większej kwoty niż im udostępniono. Do kredytu PLN nie było możliwości zastosowania oprocentowania według stawki LIBOR. Kredyt nie był stricte złotowy i ulegał waloryzacji do waluty obcej. Raty kapitałowo-odsetkowe nie były płatne przez powodów bez uprzedniego ich przeliczenia z waluty waloryzacji. Umowa zawierała skuteczny mechanizm przeliczania PLN na walutę obcą. S. nie stanowił ukrytego kosztu kredytu oraz nieuzasadnionego zarobku banku. Operacje dokonywane przez bank nie były wykonywane jedynie na papierze. Ubezpieczenie niskiego wkładu własnego nie było nienależne. Zabezpieczenie to nie zostało powodom narzucone i nie miało charakteru obowiązkowego. Cechowało się ekwiwalentnością. Powodowie zostali dostatecznie poinformowani o sposobie funkcjonowania (...). Pozwany przestrzegał rekomendacji S oraz zasad dobrej praktyki rynkowej. Bank nie był instytucją zaufania publicznego. Umowa lub którekolwiek z jej postanowień nie były dotknięte sankcją nieważności bezwzględnej.

(odpowiedź na pozew – k. 92-116)

Pismem z dnia 22 lutego 2021 roku powodowie dokonali zmiany powództwa w ten sposób, iż obok żądania pierwotnego wskazanego jako żądanie główne wnieśli ewentualnie o zasądzenie kwoty 15.526,84 CHF, ewentualnie o: zasądzenie kwoty 15.526,84 CHF oraz kwoty 7.779,11 zł (z czego 6.011,79 zł tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powodów w okresie od dnia 10 marca 2011 roku do dnia 12 grudnia 2011 roku i kwoty 1.767,32 zł tytułem nienależnie pobranych drugiej i trzeciej składki ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w związku z wykonywaniem przedmiotowej umowy kredytu) w związku z nieważnością umowy kredytu oraz ustalenia, iż umowa kredytu z dnia 12 grudnia 2007 roku wiążąca strony jest nieważna.

W zakresie pierwszego żądania ewentualnego powodowie oparli je na takim samym ustaleniu jak żądanie główne, to jest przy założeniu odrzucenia skutku indeksacji i wyliczenia nadpłaty, która powstałaby w przypadku ustalenia kredytu złotowego oprocentowanego stawką LIBOR i przy ustaleniu takiego samego okresu czasowego obejmującego dochodzone roszczenia, z tym ustaleniem, iż powodowie przyjęli wartość dochodzonego roszczenia w (...) na wypadek gdyby Sąd uznał, iż świadczenie spełnione przez powodów bezpośrednio w walucie indeksacji nie może być uznane za spłatę kapitału kredytu.

W przypadku kolejnego żądania ewentualnego powodowie wnieśli o ustalenie nieważności umowy kredytu i wynikającą z tego zapłatę kwoty wpłaconych świadczeń w kwocie 6.011,79 zł za okres od 10 marca 2011 roku do 12 grudnia 2011 roku oraz kwoty 15.526,84 CHF tytułem nienależnie pobranych środków w okresie od 10 stycznia 2012 roku do 10 grudnia 2019 roku.

(pismo z dnia 22.02.2021r. – k. 157-163v.)

Pozwany w odpowiedzi wniósł o oddalenie powództwa w całości, w tym żądania pozwu w zmodyfikowanej wersji. Zdaniem pozwanego roszczenie o ustalenie jest bezpodstawne. Pozwani nie mają interesu prawnego w ustaleniu, gdyż wystąpili z powództwem o zapłatę. W pozostałym zakresie argumentacja pozwanego pozostała bez zmian.

(pismo z dnia 30.03.2021r. – k. 186-192)

Stan faktyczny:

W 2007 roku powodowie A. G. oraz J. G. zamierzali zaciągnąć zobowiązanie kredytowe na poczet sfinansowania zakupu działki budowlanej. Powód pracował wówczas jako projektant – analityk systemów informatycznych, a powódka jako psycholog. Posiadali wkład własny w wysokości 21.000 zł. Był to pierwszy kredyt hipoteczny powodów. Na pierwszym spotkaniu z pracownikiem (...) Banku S.A. powodowie złożyli wniosek kredytowy. Powodom okazano wykres wahań kursu (...) za nieznaną okres. Powodom wskazywano, że wzrost kursu (...) powyżej 3 zł jest mało realny. Wysokość raty podawana było w PLN. Powodowie zapoznali się z umową na 15 minut przed jej podpisaniem. Nie informowano powodów o możliwości negocjacji kursów zakupu i sprzedaży. Nie wyjaśniono powodom, na czym polega mechanizm indeksacji. Powodom nie wyjaśniono sposobu ustalenia kursu zakupu i sprzedaży (...) w Tabeli banku. Oferta kredytu w (...) wskazywała na niższe raty kredytu. Powodowie nie otrzymali umowy ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, OWU ani potwierdzenia zawarcia tej umowy.

(dowód: wniosek – k. 117-121, zaświadczenia o zatrudnieniu – k. 125, k. 126, zeznania powoda – k. 179-181, płyta – k. 182, zeznania powódki – k. 200-201v., płyta – k. 202)

Dnia 5 listopada 2007 roku powódka – również w imieniu powoda – podpisała oświadczenie, że pracownik (...) Banku S.A. przedstawił powodom w pierwszej kolejności ofertę kredytu hipotecznego w PLN. Po zapoznaniu się z ofertą zdecydowali, że dokonują wyboru oferty kredytu denominowanego w walucie obcej mając pełną świadomość ryzyka związanego z tym produktem, a w szczególności tego, że niekorzystna zmiana kursu waluty spowoduje wzrost comiesięcznych rat spłaty kredytu hipotecznego oraz wzrost całego zadłużenia. Ponadto powodowie mieli zostać poinformowani o ponoszeniu ryzyka zmiany stopy procentowej polegającej na tym, że w wyniku niekorzystnej zmiany stopy procentowej może ulec zwiększeniu comiesięczna rata spłaty kredytu oraz wartość całego zaciągniętego zobowiązania. Oświadczyła, że jest świadoma ponoszenia obu rodzajów ryzyk, związanych z wybranym produktem kredytowym. Pracownik banku miał poinformować również o kosztach obsługi kredytu w wypadku niekorzystnej zmiany kursu walutowego oraz zmiany stopy procentowej, tj. o możliwości wzrostu raty kapitałowo-odsetkowej. Informacje miały zostać przedstawione w postaci symulacji wysokości rat kredytu.

(dowód: oświadczenie z dnia 05.11.2007r. – k. 122)

Dnia 12 grudnia 2007 roku powodowie A. G. oraz J. G. (jako kredytobiorcy) zawarli z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. Oddział Bankowości Detalicznej w Ł. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) w celu sfinansowania nabycia działki gruntu oznaczonej nr 218/20 położonej w miejscowości G. oraz sfinansowanie opłat okołokredytowych.

Zgodnie z § 1 ust. 2 kwota kredytu wynosiła 108.900,00 zł. Jako walutę waloryzacji kredytu wskazano (...) (ust. 3).

W § 1 ust. 3A wskazano, że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 9 listopada 2007 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosi 50.421,33 CHF.

Jednocześnie wskazano, że podana kwota ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania banku, a wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej.

Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy od dnia 12 grudnia 2007 roku do dnia 10 grudnia 2037 roku (§ 1 ust. 4).

Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, która została ustalona jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 30 lipca 2007 roku powiększoną o stałą w całym okresie kredytowania marżę mBanku w wysokości 1,10 % (§ 10 ust. 1 i 2).

Kredytobiorca zobowiązał się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach zawartych w harmonogramie spłaty (§ 11 ust. 1).

Raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującej na dzień spłaty z godz. 14:50 (§ 11 ust. 4).

Wedle § 6 ust. 1 spłata kredytu następuje na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z rachunku eKonto.

Zgodnie z § 12 ust. 1 kredytobiorca zleca i upoważnia mBank do pobierania środków pieniężnych na spłatę kapitału i odsetek z tytułu udzielonego kredytu oraz upoważnia mBank do pobierania środków pieniężnych na sfinansowanie składki z tytułu ubezpieczenia spłaty kredytu z rachunku eKonto. Dyspozycja ta miała być nieodwołalna i wygasnąć dopiero po całkowitym rozliczeniu kredytu.

Powodowie mieli zapewnić na tym rachunku w terminach zawartych w harmonogramie spłat środki odpowiadające wysokości wymagalnej raty i kapitału (ust. 2).

Integralną część umowy stanowił „Regulamin udzielania kredytów hipotecznych dla osób fizycznych – (...)”.

Powodowie oświadczyli, że przed zawarciem umowy zapoznali się z tym dokumentem i uznają jego wiążący charakter (§ 26 ust. 1)

Podpisując umowę powodowie oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptują. Oświadczyli, że są świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 29 ust. 1).

Zabezpieczenie kredytu stanowiło m.in. ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w (...) S.A. na 36-miesięczny okres ubezpieczenia. Jeśli w tym okresie nie nastąpiłaby spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem ani inne zdarzenie kończące okres ubezpieczenia, ubezpieczenie podlega automatycznej kontynuacji, przy czym łączny okres ubezpieczenia nie może przekroczyć 108 miesięcy, licząc od miesiąca, w którym nastąpiła wypłata kredytu. Kredytodawca upoważniał mBank do pobrania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50 % różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorcy, a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorcę, tj. 1.039,50 zł oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji przedmiotowego ubezpieczenia.

Zawarcie umowy poprzedzone było wydaniem pozytywnej decyzji kredytowej.

(dowód: umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) k. 40-43v., decyzja – k. 123-124, harmonogram – k. 127-127v., analizą kredytową – k. 128-128v.)

Zgodnie z § 24 ust. 1 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach mPlanów hipotecznych (dalej: Regulamin) spłata kredytu może następować poprzez pobieranie środków pieniężnych

z rachunku eKonto i rachunku bilansującego kredytobiorcy prowadzonego w mBanku, na podstawie udzielonego przez kredytobiorcę upoważnienia.

W myśl § 24 ust. 2 wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty obcej określana jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty obcej, określonym w tabeli kursowej (...) Banku SA na dzień spłaty.

Wedle § 24 ust. 3 wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty obcej, według tabeli kursowej (...) Banku SA na dzień spłaty.

(dowód: regulamin – k. 47-51v.)

Dnia 14 grudnia 2011 roku powodowie zawarli z (...) Bankiem S.A. z siedzibą w W. aneks do umowy zapewniający kredytobiorcom możliwość dokonywania zmian waluty spłaty kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) waloryzowanego kursem (...) ze złotych polskich na walutę waloryzacji oraz z waluty waloryzacji na złote polskie w okresie obowiązywania umowy (§ 1 ust. 1). Każdorazowa zmiana waluty spłaty jest dokonywana na podstawie dyspozycji złożonej za pośrednictwem linii lub systemu transakcyjnego dostępnego na stronie (...) (§ 1 ust. 2).

(dowód: aneks – k. 45-46)

Na poczet spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w zakresie ww. umowy kredytowej powodowie w okresie od dnia 10 marca 2011 roku do dnia 12 grudnia 2011 roku dokonali wpłat na łączną kwotę 6.011,79 zł, natomiast od tego czasu do dnia 10 grudnia 2019 roku w kwocie 15.526,84 CHF. Z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego bank pobrał kwoty: 1.039,50 zł dnia 21 grudnia 2007 roku, 1.110,44 zł dnia 31 stycznia 2011 roku oraz 656,88 zł dnia 31 stycznia 2014 roku.

(dowód: zaświadczenie banku z dnia 08.01.2020r. – k. 52-55)

Pismem z dnia 27 stycznia 2020 roku powodowie zwrócili się do pozwanego o zwrot kwoty 86.211,29 zł nienależnie pobranych od powodów środków w związku z nieważnością przedmiotowej umowy, a w przypadku zanegowania skutku w postaci nieważności umowy w zakresie nienależnie pobranych od powodów rat kapitałowo-odsetkowych w wyżej wysokości, niż rzeczywiście powinni oni spłacić w okresie od dnia 10 lutego 2010 roku do dnia 10 grudnia 2019 roku w związku z zawarciem w treści umowy niedozwolonych postanowień umownych, których treść miała wpływ na wysokość spłaconych przez powodów rat kredytu w kwocie 28.476,19 zł, nienależnie pobranych od powodów środków tytułem refinansowania składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, w związku z abuzywnością postanowień umownych stanowiących podstawę do ich pobrania w kwocie 1.767,32 zł. Wyznaczono 30-dniowy termin na spełnienie świadczenia.

(dowód: pismo z dnia 27.01.2020r. – k. 57-60v.).

Pismem z dnia 2 marca 2020 roku pozwany odmówił.

(dowód: pismo z dnia 02.03.2020r. – k. 61-63)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów prywatnych przedłożonych przez strony oraz dowodu z przesłuchania stron z ograniczeniem do powodów. Oceniając zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy, Sąd nie dopatrył się żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności i mocy dowodowej dokumentów prywatnych powołanych w ustaleniach stanu faktycznego.

Podkreślić bowiem należy, iż żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, ani też nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi dokumentami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych.

Sąd także nie doszukał się żadnych okoliczności mogących wzbudzać wątpliwości co do autentyczności wyżej wskazanych dokumentów. Po rozważeniu całego zebranego materiału dowodowego, w ramach swobodnej oceny dowodów, Sąd uznał, że przedmiotowe dokumenty przedstawiają rzeczywistą treść stosunku prawnego zawartego przez strony, a także okoliczności związane z zawarciem umowy kredytowej.

Natomiast żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie miały załączone do odpowiedzi na pozew opracowania eksperckie czy protokół zeznań świadka M. D.. Sąd nie jest bowiem w żadnym zakresie związany stanowiskami czy poglądami osób trzecich, a wskazane materiały stanowiły jedynie część argumentacji strony pozwanej.

Dowód z protokołu przesłuchania M. D. w innej sprawie nie mogły przyczynić się do rozstrzygnięcia sprawy i nie był do tego celu istotny. Przede wszystkim zeznania te nie mogły zmienić treści umowy zawartej pomiędzy stronami. Poza tym osoba ta nie była obecna przy zawarciu przedmiotowej umowy. W konsekwencji zeznania te mogły jedynie opierać się na ogólnym założeniu w odniesieniu do wszystkich umów z okresu wielu lat, bez pewności, co do rzeczywistego informowania powodów przy okazji zawarcia przedmiotowej umowy, chociażby o ryzyku walutowym czy sposobie ustalania kursów walut. Co więcej przeprowadzenie dowodu z protokołu przesłuchania świadka w innej sprawie naruszałoby zasadę bezpośredniości. Natomiast sam fakt obowiązywania określonych procedur wewnętrznych w pozwanym banku nie oznacza, że były one stosowane w odniesieniu do spornej umowy. Poza tym ryzyko powszechnego stosowania w umowach niedozwolonych klauzul umownych obciąża pozwanego. Dysponując fachowym zespołem specjalistów z zakresu nie tylko z zakresu finansów, ale też prawa, winni przewidywać skutki takich działań.

Sąd nie doszukał się również podstaw do kwestionowania zeznań powodów dotyczących okoliczności zawarcia umowy kredytowej, w tym zakresu informacji udzielonych im przed zawarciem umowy, zasad funkcjonowania kredytu, w szczególności sposobu kształtowania kursu pary walutowej (...)/PLN oraz ryzyka walutowego. Zdaniem Sądu zeznania powodów należało uznać za szczere, spójne i niesprzeczne z innymi dowodami zebranymi w niniejszej sprawie.

Przede wszystkim Sąd dał wiarę zeznaniom powodów co do tego, że przed podpisaniem umowy nie wyjaśniono im ani sposobu ustalania kursu (...) przyjętego w Tabeli kursów, ani też znaczenia pojęć istotnych dla określenia wysokości zobowiązania. Zwrócić należy uwagę, że pozwany nie przedstawił w toku niniejszego postępowania żadnego dowodu, świadczącego o tym, że wskazane informacje zostały powodom rzeczywiście przedstawione, co tylko potwierdza wiarygodność zeznań przez nich złożonych.

Nie zmienia tej oceny oświadczenie dotyczące ogólnego zapoznania się z warunkami kredytu i ponoszenia ryzyka związanego z niekorzystną zmianą kursu (...) w stosunku do PLN. Było to jedynie blankietowe oświadczenie – zawarte w umowie (§ 29, oraz oświadczeniu przed zawarciem umowy – k. 122) – z których nie wynikało, o czym konkretnie powodowie zostali poinformowani (np. jak wysokie było ryzyko, z czym związane, wskazania wpływu skokowego wzrostu zadłużenia w przypadku podobnych umów kredytowych w walucie obcej na zagranicznym rynku finansowym, tym bardziej, że w piśmie do Prezesa (...) Banków (...) z dnia 28 listopada 2005 roku (...) Bank S.A. wskazywał, że „(...)opowiada się za wdrożeniem IV opcji ograniczenia udzielania kredytów walutowych, polegającej na całkowitym zakazie udzielania wszelkich kredytów walutowych dla klientów indywidualnych, w tym kredytów indeksowanych do waluty obcej.” – vide: k. 66). Nadto, z uwagi na brak doświadczenia powodów w zawieraniu podobnych umów, a także zapewnienia ich o stabilności waluty franka szwajcarskiego należało uznać za wiarygodne zeznania powodów dotyczące braku świadomości ryzyka walutowego i możliwości znaczącego wzrostu wysokości raty. Nadto, zeznania te nie budzą żadnych wątpliwości w świetle zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania.

Wysokość zapłaconych przez kredytobiorców rat kapitałowo-odsetkowych, a także składek z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w okresie objętym żądaniem pozwu Sąd był w stanie ustalić na podstawie złożonego do akt

sprawy zaświadczenia banku poprzez zsumowanie wpłaconych w tym okresie przez kredytobiorcę rat. Sąd pominął dowód z opinii biegłego do spraw bankowości na fakt ustalenia wysokości kwoty uiszczonej przez powodów na rzecz banku przy założeniu, że w miejscu kursu waluty stosowanej przez bank zastosowanie znajdzie średni kurs (...) ogłaszany przez NBP, a także przy podobnym założeniu uzupełnionym o zastosowanie teorii salda, albowiem nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia, co zostanie wyjaśnione szczegółowo w dalszej części uzasadnienia.

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu finansów i rachunkowości na okoliczność ustalenia różnicy pomiędzy wysokością rzeczywiście wpłaconych przez powodów rat kapitałowo-odsetkowych, a wysokością rat należnych za okres objęty pozwem z pominięciem skutków indeksacji kredytu do (...) i przyjęciem jako kwoty nominalnej kredytu kwoty 108.900,00 zł jako kwoty głównej zobowiązania, z uwzględnieniem pozostałych postanowień umownych. Biegła ustaliła, że gdyby umowa kredytu nie była waloryzowana kursem (...), a pozostałe warunki byłyby zachowane na dzień 10 grudnia 2019 roku powodowie mieliby do spłaty kwotę 69.638,23 zł. Natomiast według zaświadczenia banku powodowie mieli mieć do zapłaty kwotę 32.685,67 zł, której równowartość w PLN po przeliczeniu kredytu wg średniego kursu NBP wynosi 128.294,52 zł. Różnica w kwocie kapitału do spłaty na dzień 10 grudnia 2019 wyniosła więc 58.656,29 zł. Zatem w okresie objętym pozwem nadpłata kredytu wyniosłaby 28.231,40 zł, gdyby kredyt uruchomiony został w PLN, a pozostałe warunki zostały zachowane.

Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania tej opinii, albowiem została zdaniem Sądu sporządzona rzetelnie i fachowo, z uwzględnieniem całokształtu materiału dowodowego, a nadto została wyrażona w sposób jasny, zrozumiały i nie zawiera luk czy sprzeczności. Przedstawione przez biegłą wnioski są kategoryczne, dobrze uzasadnione, a także nie budzą wątpliwości Sądu w świetle zasad logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego. Zarzuty pozwanego do opinii nie dotyczyły warstwy merytorycznej opinii, ale określonej tezy dowodowej, o czym mowa była powyżej. Nie mniej ze względów wskazanych poniżej opinia nie była przydatna dla rozstrzygnięcia.

Przystępując do rozważań należało mieć na uwadze, że w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby ani obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1998 r. w sprawie II UKN 282/98, Legalis 44600). Dopuszczalne – a w świetle brzmienia art. 327¹ § 2 k.p.c. wręcz konieczne – jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie VI ACa 1651/15, Legalis 1733044).

Podstawowym zarzutem stawianym przez powodów w toku niniejszego postępowania, mimo różnych wariantów i sposobu formułowania zasadniczych roszczeń oraz twierdzeń, był zarzut nieważności umowy wynikający, tak z zasad ogólnych, jak również jako skutek abuzywności konkretnych zapisów umownych. Zasadność roszczeń powodów o zapłatę była wywodzona przesłankowo z nieważności klauzul indeksacyjnych, a także poddanego ocenie Sądu stosunku prawnego. Jednocześnie powodowie formułowali obok żądania zwrotu nienależnie pobranych nadpłat, żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego w razie uznania umowy za nieważną wraz z żądaniem zwrotu wszystkich uiszczonych świadczeń na rzecz pozwanego w okresie objętym pozwem. W ocenie Sądu powodowie w ramach powództwa głównego mogli łączyć roszczenia o zapłatę z żądaniem ustalenia nieważności umowy, bez względu na to czy roszczenie o zapłatę (wywodzone z nieważności umowy) podlegało uwzględnieniu czy też oddaleniu.

Mając na uwadze sposób formułowania przez powodów roszczeń w ramach powództwa głównego, z punktu widzenia prawidłowej metodologii procesu orzeczniczego, aby ocenić zasadność roszczeń powodów o zapłatę, w pierwszej kolejności należało ustalić czy sporna umowa jest ważna (istnieje stosunek prawny wynikający z tej umowy). Bez uprzedniego przesadzenia tej kwestii, Sąd nie mógłby pochylić się nad oceną roszczeń powodów o zapłatę opartych na twierdzeniach o świadczeniach nienależnych.

Jedną z przesłanek badanych przy rozważaniu celowości wykorzystania powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c.) jest znaczenie, jakie wyrok ustalający wywarłby na sytuację prawną zainteresowanego takim rozstrzygnięciem. O

występowaniu interesu prawnego świadczy możliwość stanowczego zakończenia na tej drodze sporu, natomiast przeciwko jego istnieniu – możliwość uzyskania pełniejszej ochrony praw w drodze innego powództwa (zob. m.in. wyrok SN z 15 października 2002 r. II CKN 833/00, LEX nr 483288; wyrok SN z 30 listopada 2005 r. III CK 277/05, LEX nr 346213; wyrok SN z 02 lutego 2006 r. II CK 395/05, LEX nr 192028; wyrok SN z 29 marca 2012 r., I CSK 325/11, LEX nr 1171285; wyrok SN z 05 września 2012 r., IV CSK 589/11, LEX nr 1232242).

Innymi słowy interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni stronie powodowej ochronę jej prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości.

Postępowanie cywilne oparte jest bowiem na założeniu, że realizacja praw na drodze sądowej powinna być celowa i możliwie prosta, udzielana bez mnożenia postępowań.

Założenie to realizuje wymaganie wykazania interesu prawnego. W wypadku żądania ustalenia istnienia (nieistnienia) stosunku prawnego lub prawa i przyjęcie jako zasady, że możliwość uzyskania skuteczniejszej ochrony w drodze innego powództwa podważa interes prawny w żądaniu ustalenia. Powództwo o świadczenie, a zatem powództwo dalej idące w rozumieniu przywołanego orzecznictwa, może dotyczyć wyłącznie świadczeń już spełnionych przez powódkę.

Nawet w przypadku uwzględnienia powództwa o świadczenie z uwagi na przesłankową nieważność umowy, powodów w dalszym ciągu, formalnie wiązałyby sporna umowa kredytowa. Trzeba zwrócić uwagę, że zasadniczym, obiektywnie dostrzegalnym celem, dla którego powodowie zdecydowali się na wystąpienie o ochronę swych materialnoprawnych roszczeń do sądu, jest podważenie ważności przedmiotowej umowy. W ocenie Sądu, wyrok w sprawie o zapłatę, definitywnie nie zakończy natomiast powstałego między stronami umowy kredytu sporu.

Wniosek powyższy należy wywieść z treści art. 365 § 1 k.p.c. oraz przeważającej w orzecznictwie wykładni tego przepisu, według której sentencją wyroku objęte jest rozstrzygnięcie o żądaniach stron (art. 325 k.p.c.), którego faktyczne i prawne podstawy zawiera uzasadnienie (art. 328 § 2 k.p.c.). Z mocy wiążącej wyroku o świadczenie korzysta jednakże wyłącznie rozstrzygnięcie, nie rozciąga się ona na kwestie pozostające poza sentencją, w tym ustalenia i oceny dotyczące stosunku prawnego stanowiącego podstawę żądania, o którym orzeczono. Moc wiążąca w zakresie ustanowionym w art. 365 k.p.c. odnosi się tylko do „skutku prawnego”, który stanowił przedmiot orzekania i nie oznacza związania sądu (i stron) ustaleniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia (por. orzeczenia SN: z 13 stycznia 2000 r. II CKN 655/98, LEX nr 51062; z 23 maja 2002 r. IV CKN 1073/00, LEX nr 55501; z 08 czerwca 2005 r. V CK 702/04, Lex nr 402284; z 03 października 2012 r., II CSK 312/12, LEX nr 1250563).

Reasumując, zdaniem Sądu powodowie mimo wystąpienia z powództwem o świadczenie, które w pierwszej kolejności realizowali w niniejszym postępowaniu, posiadali interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie. Wyrok w sprawie o świadczenie nie usunie bowiem niepewności w zakresie wszelkich skutków prawnych, jakie wynikają ze stosunku prawnego, którego istnienie powodowie kwestionują (por: wyrok SN z 08 marca 2001 r. I CKN 1111/00, LEX nr 1168032; wyrok SN z 27 stycznia 2004 r. II CK 387/02, LEX nr 391789; wyrok SN z 21 marca 2006 r. V CSK 188/05, LEX nr 1104890, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 19 stycznia 2021r., IV C 2413/20, LEX nr 3165489).

Zgodnie z treścią przepisów art. 58 § 1-3 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest też czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Natomiast podstawę prawną powództwa o zapłatę stanowiły przepisy art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Zgodnie z treścią art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony

cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W powyższej sprawie powodowie skutecznie zakwestionowali skuteczność postanowień umownych zawartych w umowie kredytowej oraz jej regulaminie ustalających sposób określenia kursu kupna i sprzedaży waluty to jest zawartą w umowie definicją tabeli kursów oraz postanowienia zakładające sposób ustalenia wysokości wypłaconej kwoty kredytu i sposobu jego przeliczenia z waluty kredytu udzielonego na złote polskie w zakresie ustalającym sposób przeliczenia środków w złotych polskich znajdujących się na rachunku do spłaty kredytu na zadłużenie wyrażonej w walucie obcej (...), tj. w szczególności § 1 ust. 3A oraz § 11 ust. 4 umowy z dnia 12 grudnia 2007 roku, a także § 24 ust. 2 i 3 Regulaminu.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z treścią art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje, a więc w niniejszej sprawie na stronie pozwanej.

W rozpatrywanym przypadku taki charakter klauzul umownych nie wyłącza jednak możliwości uznania ich za klauzule niedozwolone, albowiem – zdaniem Sądu – zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny.

We wszystkich wyżej wymienionych przypadkach – jak zasadnie wskazała strona powodowa – w umowie nie zostały określone w sposób obiektywnie sprawdzalny i wiążące obie strony umowy kryteria ustalania kursu przeliczenia, natomiast umowa pozostawiała powyższe wyłączone w dyspozycji kredytodawcy, który powyższą sprawę regulował w sposób jednostronny, zaś konsument dysponował jedynie możliwością sprawdzenia tego, w jakiej wysokości kurs został jednostronnie przez bank ustalony.

Pozostawienie stronie możliwości jednostronnego ustalenia składnika, z którego wynikała każdorazowa wysokość raty, jak również wysokość salda kredytu w walucie, w której kredyt miał być spłacany stanowi niedozwolone postanowienie umowne, albowiem zgodnie z definicją kodeksową kształtują obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Klauzule umowne dopuszczające dokonywanie jednostronnej zmiany wysokości zobowiązania w sposób niekontrolowany są sprzeczne z naturą stosunku zobowiązaniowego (por. uchwała Składu Sędziów SN z dnia 6 marca 1992r., III CZP 141/91, OSNC 1992/6/90).

Brak określenia, czym kieruje się bank ustalając wysokość kursów walut obcych oraz sposobu w jaki tego dokonuje, rodzi ryzyko, że wysokość kursu ustalona przez bank może być określona na poziomie znacznie wyższym niż średnia wartość na rynku walutowym, a tym samym stanowi zagrożenie dla interesów ekonomicznych konsumenta.

Brak oparcia zasad ustalania kursów o przejrzyste, jednoznaczne i obiektywne kryteria rodzi ryzyko uzyskania dodatkowego wynagrodzenia przez bank kosztem kredytobiorcy. Wysokość zobowiązania kredytobiorcy po przeliczeniu według kursów określonych w Tabeli może bowiem osiągnąć dowolną wysokość i nastąpić na każdym etapie długoletniego wykonywania umowy. Zważyć przy tym należało, że w dacie zawarcia umowy nie obowiązywały żadne przepisy, które wpływałyby na sposób określenia kursów walut przez bank.

W okolicznościach niniejszej sprawy, należało sądzić, że w przypadku, gdyby konsumenci dysponowali pełną informacją co do skutków przewidzianego w umowie mechanizmu zmian kursowych, zależnego wyłącznie od drugiej strony stosunku prawnego, w konsekwencji czego możliwy był wzrost wysokości raty kapitałowo-odsetkowej w

przypadku istotnej zmiany kursu (...) w stosunku do PLN, to nie podjęliby decyzji o zawarciu umowy. W sytuacji znacznego wzrostu kursu waluty, aby spełnić świadczenie o tej samej wysokości w walucie obcej konsument musi wydatkować coraz większe kwoty w PLN.

W świetle zasad doświadczenia życiowego trudno wyobrazić sobie sytuację, że rozsądny konsument akceptuje i godzi się na znaczne zwiększenie swojego zadłużenia wobec banku w trakcie wykonywania umowy. Tymczasem w przypadku kredytobiorców zawierających mechanizmy indeksacyjne, po istotnej zmianie kursu (...) wysokość zobowiązania pozostałego do spłaty znacznie wzrastała, mimo wieloletniego spłacania kredytu. Zawarcie umowy, zawierającej postanowienia umowne prowadzące do wskazanych powyżej skutków, jest rażąco sprzeczne z interesem ekonomicznym konsumenta.

Raźącym naruszeniem interesów konsumenta jest bowiem narzucenie mu możliwości jednostronnego kształtowania przez bank wysokości faktycznego obciążenia kredytowego.

Ewentualna możliwość „przewalutowania” kredytu, a także możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w (...) nie miała wpływu na zmianę stanowiska sądu, albowiem zgodnie z treścią przepisu art. 385² k.c. momentem istotnym dla oceny abuzywności jest stan z chwili zawarcia umowy, a ponadto zapis ustalający sposób ustalenia kursu sprzedaży waluty w dalszym ciągu pozostawał w dużej mierze dowolny i nie weryfikowalny przez klienta.

W ocenie Sądu umowa zawarta między stronami była wzorcem umownym, w którym konsumenci nie mieli możliwości negocjacji zapisów istotnych z punktu widzenia jej wykonywania, w szczególności zaś klienci nie mieli możliwości negocjowania zapisów odnoszących się do zapisów kwestionowanych w treści pozwu.

Zapisy te nie odnoszą się do głównego świadczenia stron, albowiem jedynie określają sposób przeliczenia wartości kredytu udzielonego i kredytu do spłaty.

Zawarte we wniosku kredytowym oświadczenie kredytobiorczynie – również w imieniu męża (powoda) – o poniesieniu ryzyka zmian kursów walutowych nie spełnia warunku poinformowania klienta o tym, że oferowany produkt bankowy jest obciążony znacznym ryzykiem.

Przedstawiona przez pozwanego procedura jest ogólna i nie wskazuje zakresu informacji przekazanych klientowi, zaś w zakresie dotyczącym określenia kursu kupna i sprzedaży również odnosi się do tabeli kursowej banku, a zatem nie stanowi sprecyzowania przez wskazanie choćby w sposób przybliżony wskaźników ustalenia kursu.

Niezależnie od możliwości spłaty kredytu w walucie (...), taka możliwość nie zwalniała banku od konieczności takiego ukształtowania treści umów, aby nie zawierała ona postanowień niedozwolonych.

Podkreślić należy, iż klauzula waloryzacyjna może działać prawidłowo jedynie wówczas, gdy miernik wartości, według którego dokonywana jest waloryzacja ustalany jest w sposób obiektywny i niezależny od woli którejkolwiek ze stron umowy.

Zgodnie z treścią art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Niezależnie od powyższego Sąd miał na uwadze wpisanie do rejestru klauzul niedozwolonych pod numerem 5743 postanowienia zawartego we wzorcu umowy o nazwie „umowa o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) § 11 ust. 5 (w niniejszej sprawie § 11 ust. 4 – przypis Sądu) o treści: „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.”

Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. w zw. z art. 9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, sąd jest związany takim wpisem. Z art. 479⁴³ k.p.c. wynikało, że

prawomocny wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o uznaniu postanowień za niedozwolone ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania go do rejestru klauzul niedozwolonych. Przepis ten wprawdzie utracił moc, jednak zgodnie z art. 9 ustawy z 5 sierpnia 2015 roku w odniesieniu do postanowień wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, stosuje się przepisy w brzmieniu dotychczasowym, nie dłużej niż 10 lat od dnia wejścia w życie tej ustawy (17 kwietnia 2016 roku). Zakres mocy wiążącej wyroków (...) rozstrzygnęła uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 roku (III CZP 17/15, portal orzeczeń Sądu Najwyższego), która przesądziła, że w związku z rozszerzoną prawomocnością orzeczeń (...), skutek materialny rzeczy osądzonej prawomocnych rozstrzygnięć sądu odnośnie wzorca umownego rozciąga się na postępowania indywidualne pomiędzy danym przedsiębiorcą, a każdym konsumentem który zawarł z tym przedsiębiorcą umowę w oparciu o ten sam wzorzec. Przedsiębiorca, przeciwko któremu zapadł wyrok (...) musi liczyć się z tym, że w każdym indywidualnym sporze z jego udziałem ogół konsumentów, którzy zawarli z przedsiębiorcą umowę, do której stosuje się taki wzorzec umowy może powoływać się na prejudycjalny skutek tego wyroku, co oznacza, że sąd musi uznać dane postanowienie umowne za niedozwolone (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 14 lipca 2019 roku, sygn. VI ACa 1712/17, niepubl., a także wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 03.01.2020 r., XXV C 1337/19, LEX nr 3017529.).

W konsekwencji sąd co do zasady nie może odmiennie ocenić określonych postanowień umownych i jest zobowiązany do przyjęcia, że postanowienie o takiej treści jako niedozwolone postanowienie umowne spełnia wszystkie określone w przepisach kodeksu cywilnego przesłanki.

Nawet przy odmiennej wykładni powyższej kwestii należy uznać, że Sąd przyjął i traktuje jako własne poglądy wskazane w wyroku (...) z dnia 27 grudnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt XVII AmC 1531/09 (LEX nr 2545449), które zasadniczo zbieżne są z wyżej już wymienionymi.

Zdaniem Sądu przedmiotowa umowa objęta jest sankcją nieważności w całości, albowiem z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Bez powyższych postanowień indeksacyjnych sporna umowa nie może być wykonana i w ogóle nie zostałaby zawarta. Brak jest jakichkolwiek przepisów pozwalających uzupełnić umowę w zakresie nieważnych klauzul indeksacyjnych, a nadto w okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób przyjąć, że strony zawarły umowę kredytu złotowego z oprocentowaniem LIBOR 3M, albowiem nie było w tym względzie konsensusu.

W obrocie gospodarczym nie funkcjonują kredyty złotowe z oprocentowaniem według stawki LIBOR, albowiem utrzymanie kredytów złotych z oprocentowaniem niższym niż oprocentowanie depozytów, byłoby dla banku nieopłacalne i udzielając takiego kredytu bank nie miałby szans osiągnięcia zysku, co jest głównym celem działalności kredytowej banków.

Po wyeliminowaniu mechanizmu indeksacji i utrzymaniu stawki LIBOR zastrzeżone w umowie odsetki nie spełniałyby roli wynagrodzenia banku, gdyż w umowie wysokość odsetek została skalkulowana w odniesieniu do kwoty kredytu zwaloryzowanej do waluty obcej, a nie do kwoty wyrażonej w polskich złotych. Wskaźnik LIBOR jest całkowicie nieadekwatny do ekonomicznej wartości waluty polskiej. Nawet w stosowanym w Polsce systemie rezerwy cząstkowej banki muszą zapewnić sobie finansowanie (de facto zabezpieczenie) udzielanych kredytów poprzez zaciągnięcie zobowiązań walucie tego kredytu – w tym wypadku w PLN. Jeśli kredyt udzielony klientowi będzie oprocentowany według stopy LIBOR (z założenia niższej niż dla innych walut) a zobowiązanie banku według wyższej stopy (np. stopą NBP lub WIBOR- zazwyczaj wyższą), to doprowadzi do natychmiastowego wygenerowania straty po stronie banku. Z drugiej strony różnice w oprocentowaniu różnych walut są podstawą wielu transakcji rynkowych (np. swapów procentowych czy walutowo-procentowych), a więc źródłem potencjalnego zysku. Indeksacja, czyli przeliczenie kredytu na (...) ma umożliwić zrównoważenie wierzytelności i zobowiązań banku. Bez tej operacji (nawet dokonywanej jedynie poprzez czynności księgowe) zastosowanie stopy procentowej innej waluty do PLN byłoby ekonomicznie niewykonalne (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 listopada 2020 roku, VI ACa 779/19, LEX nr 3145135).

Poza tym utrzymanie przedmiotowej umowy z zastosowaniem zmiennej stopy oprocentowania opartej o wskaźnik LIBOR powodowałby jej nieważność. Z dniem 1 stycznia 2018 roku weszło bowiem w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) (...) z dnia 8 czerwca 2016 roku w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i (...) oraz rozporządzenie (UE) nr (...) – znane szerzej jako rozporządzenie (...).

Jest ono odpowiedzią na rozmaite nieprawidłowości wykryte przy ustalaniu wysokości stawki LIBOR i dotyczy również wskaźników referencyjnych na rynku polskim (np. WIBOR). Zgodnie z art. 29 ust. 1 tego rozporządzenia podmiot nadzorowany (w tym bank) może stosować w Unii wskaźnik referencyjny lub zestaw wskaźników referencyjnych, jeżeli wskaźnik referencyjny opracowuje administrator mający siedzibę lub miejsce zamieszkania w Unii i wpisany do rejestru, o którym mowa w art. 36, lub wskaźnik referencyjny, który wpisano do rejestru, o którym mowa w art. 36. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 3 lit c) i d) d) stosowanie wskaźnika to bycie stroną umowy finansowej, dla której indeks lub kombinacja indeksów stanowią odniesienie jak i oferowanie stopy oprocentowania kredytu zgodnie z definicją zawartą w art. 3 lit. j) dyrektywy 2008/48/WE obliczonej jako spread lub marża ponad indeks lub kombinację indeksów i która jest stosowana wyłącznie jako odniesienie w umowie finansowej, której stroną jest kredytodawca. Z kolei umowa finansowa to w szczególności umowa o kredyt zdefiniowana umową o kredyt zdefiniowaną w art. 4 pkt 3 dyrektywy (...) (art. 1 ust. 1 pkt. 18) lit. b) rozporządzenia). Rozporządzenie (...) odnosi się również do umów finansowych zawieranych z udziałem konsumentów. Zgodnie z art. 51 ust. 4a i 4 b rozporządzenia podmiot opracowujący indeks może nadal opracowywać istniejący wskaźnik referencyjny, który mogą stosować podmioty nadzorowane, do dnia 31 grudnia 2021 r., lub, jeżeli podmiot opracowujący indeks złoży wniosek o udzielenie zezwolenia lub rejestrację – do czasu odmowy udzielenia zezwolenia lub dokonania rejestracji, o ile taka nastąpi. Należy jednak podkreślić, że ustawodawca europejski zwrócił uwagę na dwie okoliczności. Po pierwsze różne rodzaje wskaźników referencyjnych i różne sektory wskaźników referencyjnych mają różne właściwości, słabe strony oraz wiąże się z nimi różne ryzyko (motyw 33). Dlatego oświadczenie administratora wskaźnika wyraźnie i jednoznacznie definiuje rynek lub realia gospodarcze, których pomiar jest celem wskaźnika referencyjnego, oraz okoliczności, w jakich pomiar ten może stać się niewiarygodny (art. 27 ust. 1 akapit 4 lit. a) rozporządzenia). Po drugie wskaźniki referencyjne mogą stanowić odniesienie dla długookresowych instrumentów finansowych i umów finansowych, a w pewnych sytuacjach opracowywanie tego rodzaju wskaźników referencyjnych może nie być już dozwolone po wejściu w życie rozporządzenia, gdyż posiadają one właściwości, które nie mogą zostać dostosowane w taki sposób, by spełnione były wymogi niniejszego rozporządzenia. (motyw 63 preambuły). Wskaźnik LIBOR spełnia oczywiście powołane wyżej wymogi.

Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) (...) z dnia 19 grudnia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) (...) ustanawiające wykaz kluczowych wskaźników referencyjnych stosowanych na rynkach finansowych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) (...) wskaźnik LIBOR został uznany za kluczowy wskaźnik referencyjny.

Administrator tego wskaźnika I. A. (...) z siedzibą w L. złożył stosowny wniosek zgodnie z art. 51 ust. 3 rozporządzenia, toteż nie ma przeszkód, aby stosować LIBOR zarówno w umowach zawartych po dniu wejścia w życie rozporządzenia (...), jak i przed tą datą. Należy jednak podkreślić, że zgodnie z motywem 5 preambuły powołanego rozporządzenia wykonawczego wskaźnik LIBOR jest obliczany jedynie dla 5 walut, w tym euro.

Oświadczenie administratora złożone zgodnie z art. 27 rozporządzenia przewiduje, że LIBOR jest obliczany dla euro, dolara amerykańskiego (USD, franka szwajcarskiego ((...)) funta brytyjskiego ((...)) oraz jena japońskiego ((...)) ((...))

Biorąc pod uwagę, że stosowanie wskaźnika nie wpisanego do rejestru prowadzonego na podstawie art. 36 rozporządzenia (...) jest zabronione, zaś zarejestrowany administrator określa sposób zastosowania tego wskaźnika, należy stwierdzić, że rozporządzenie zabrania również zastosowania stawki LIBOR jako wskaźnika referencyjnego dla wierzytelności wyrażonych w złym polskim.

Dla sprawy niniejszej oznacza to, że umowa kredytu hipotecznego w PLN oprocentowana według wskaźnika LIBOR jest sprzeczna z powołanym rozporządzeniem, a zatem nieważna z mocy art. 58 § 1 k.c. Wskazane regulacje europejskie mają wpływ nie tylko na niedopuszczalność umowy kredytowej w PLN oprocentowanej według stawki LIBOR co do zasady, ale i ze względu na brzmienie konkretnej umowy rozważanej w sprawie niniejszej.

Jak już wskazano według treści załącznika do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) (...) z dnia 22 marca 2019 roku zmieniającego rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) (...) ustanawiające wykaz kluczowych wskaźników referencyjnych stosowanych na rynkach finansowych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) (...) wśród kluczowych wskaźników referencyjnych wskaźników znajduje się wskaźnik L. I. R. (LIBOR) administrowany przez I. A. (...) z siedzibą w L..

W konsekwencji należało uznać, że stosowanie wskaźnika LIBOR ustalanego przez (...) ((...) Stowarzyszenie (...) w L.) jest obecnie prawnie i faktycznie niewykonalne. Zatem kontynuowanie opisanej w pozwie umowy według formuły „złotówki + LIBOR” nie jest możliwe.

Klauzule indeksacyjne stanowią w tym przypadku główną przesłankę, dla której bank w ogóle zawarł tę umowę. Bez tych klauzul, zawarcie umowy byłoby dla banku nieopłacalne. Zatem, w dacie zawarcia umowy nie można mówić o zgodnym zamiarze stron. Z tych przyczyn – na mocy art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. – Sąd uznał, że umowa kredytowa jest nieważna w całości z uwagi na sprzeczność z naturą stosunku prawnego.

Nie było podstaw, aby w miejsce postanowień umownych uznanych za abuzywne wprowadzać inny miernik wartości. W polskim systemie prawnym nie istnieją bowiem przepisy dyspozytywne, które mogłyby znaleźć zastosowanie w sytuacji uznania abuzywności umownych klauzul waloryzacyjnych. Nie ma także podstaw do zastąpienia zastosowanych w umowie klauzul waloryzacyjnych mechanizmami opierającymi się o obiektywne wskaźniki waloryzacyjne w postaci kursów kupna sprzedaży franka szwajcarskiego, ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski. W świetle wyroku (...) z dnia 3 października 2019 roku w sprawie C#260/18 (...) EU:C:2019:819) niemożliwe było również zastąpienie spornych klauzul ustalonymi zwyczajami na zasadzie art. 56 k.c. Nadto, istnienia takich utrwalonych zwyczajów Sąd się nie doszukał.

Tym samym Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania tzw. redukcji utrzymującej skuteczność. W wyroku z dnia 14 maja 2015 roku w sprawie o sygn. akt II CSK 768/14 (OSNC 2015/11/132) Sąd Najwyższy stwierdził, że eliminacja danej klauzuli umownej jako konsekwencja abuzywności nie może prowadzić do sytuacji, w której następowalaby zmiana prawnego charakteru stosunku obligacyjnego łączącego twórcę wzorca i kontrahenta. Takiej ekstensywnej wykładni skutków prawnych stwierdzenia abuzywności (...) § 1 k.c.) nie można usprawiedliwiać nawet przy założeniu jej wybitnie prokonsumenckiego celu.

Mając powyższe na uwadze Sąd na mocy art. 58 k.c. i art. 353¹ k.c. ustalił, że umowa zawarta pomiędzy stronami dnia 12 grudnia 2007 roku o numerze (...) jest nieważna w całości, co oznacza nieistnienie tego stosunku prawnego między stronami.

Nieważność umowy powoduje, że spełnione świadczenia są nienależne, a tym samym podlegają zwrotowi. Wysokość spełnionego przez powodów świadczenia w okresie objętym pozwem wynika z załączonych do pozwu dokumentów prywatnych zgromadzonych w sprawie.

Jednocześnie, Sąd nie znalazł podstaw do wzajemnego rozliczenia stron. Rozstrzygając niniejszą sprawę Sąd odrzucił tzw. teorię salda, która zakłada, że świadczenie wzajemne stanowi pozycję, którą od razu należy odjąć od wzbogacenia, a w rezultacie obowiązek zwrotu obciąża tylko tę stronę, która uzyskała większą korzyść, i ogranicza się do zwrotu nadwyżki wartości.

Nadto, wskazuje się, że zastosowanie teorii salda – niezależnie od trudności związanych z koniecznością każdorazowego szacowania wartości korzyści obu stron – prowadziłoby do petryfikowania stanu istniejącego w

wyniku spełnienia obu świadczeń, co zwłaszcza w przypadku nieważności umowy nie dałoby się pogodzić z celami zastosowania tej sankcji (por. J. Gudowski, R. Trzaskowski, Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania, LexisNexis 2013).

Zważyć należy, iż teoria salda jest odrzucana w doktrynie.

W tym stanie rzeczy Sąd przyjął koncepcję określaną jako teoria dwóch kondycji, która zakłada, że każde roszczenie o wydanie korzyści należy traktować niezależnie, a ich kompensacja jest możliwa tylko w ramach instytucji potrącenia.

Należało zważyć, że w wyroku (...) z dnia 29 kwietnia 2021 roku, C-19/20 ((...):EU:C:2021:341), wskazano, że sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Trybunał wskazywał, że takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody, czego zbadanie należy do sądu krajowego.

Nadto jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21 (publ. OSNC 2021, nr 9, poz. 56) mającej moc zasady prawnej: „niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.” W uzasadnieniu wskazano, że: „(...) uwzględniając dotychczasowe orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, należy też stwierdzić, że konsument może wyrazić swą zgodę na niedozwolone postanowienie zarówno w toku sporu przed sądem, jak i pozasądowo, jednakże w obu przypadkach będzie to skuteczne tylko wtedy, gdy został wyczerpująco poinformowany o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą definitywna nieskuteczność (nieważność) tego postanowienia. Należycie poinformowany konsument może też podjąć decyzję przeciwną (odmówić zgody), co spowoduje trwałą bezskuteczność (nieważność) niedozwolonego postanowienia. Względ na pewność prawa nakazuje także przyjąć, że swą zgodę konsument powinien wyrazić w rozsądnym czasie od udzielenia mu należytej informacji. Jeżeli tego nie uczyni, niedozwolone postanowienie stanie się trwale bezskuteczne (nieważne).”

W niniejszej sprawie nie było podstaw do badania skutków ustalenia nieistnienia stosunku prawnego między stronami, albowiem w razie negatywnej dla powodów oceny takiego rozstrzygnięcia, postawieni byłiby w sytuacji, w której zmuszeni zostaliby do zaakceptowania nieważnych postanowień umownych, a to w konsekwencji doprowadziłoby do sytuacji, która zdecydowanie nie przywróciłaby równowagi pomiędzy obowiązkami i prawami poszczególnych stron spornej umowy i nie spowodowała usunięcia wad obciążających umowę w chwili jej zawierania (klauzula indeksacyjna skutkuje asymetrycznym rozkładem ryzyka związanego z zawarciem umowy). Zawarcie aneksu umożliwiającego spłaty bezpośrednio w (...) miało na celu jedynie częściowe zmniejszenie zobowiązania (indywidualny zakup środków na spłatę w (...) umożliwił minimalne obniżenie realnej raty kredytowej). W żadnym razie zawarcie tego aneksu nie można uznać za wolę kontynuowania umowy, czego wyrazem jest stanowisko powodów zawarte już w reklamacji z dnia 27 stycznia 2020 roku.

W wyroku (...) w sprawie C-19/20 wskazano, że wykładnię art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy dokonywać w ten sposób, że do sądu krajowego, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, należy poinformowanie konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradiktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika.

Niezależnie od powyższego należało uznać, że stwierdzenie nieważności umowy kredytowej w tym konkretnym przypadku nie zagraża interesom powodów, albowiem spłacili już znaczną część kredytu, przypuszczalnie na dzień wyrokowania spłacili już całość lub do zapłaty pozostała niewielka kwota. Poza tym powodowie dążyli do unieważnienia umowy kredytowej, o czym świadczy wprost stanowisko końcowe, w którym powodowie oświadczyli,

że unieważnienie umowy jest dla nich korzystne. Jednocześnie ze stanowiska procesowego powodów wynikało, że przedstawione stanowisko procesowe zostało poprzedzone rzetelną analizą swojej sytuacji prawnej i związanych z tym konsekwencji. Brak było zresztą możliwości uznania, aby przy odmiennej woli powodów – umowa mogła być kontynuowana, o czym mowa była powyżej. Powodowie w żadnym razie nie zaakceptowali, nawet w sposób dorozumiany, woli kontynuowania umowy w kształcie, w jakim została zawarta, względnie z możliwością spłaty bezpośrednio w (...), lub innej konfiguracji (np. PLN+LIBOR). Jak wspomniano przy braku zgody, niedozwolone postanowienie umowne jest nieważne z mocy prawa i nigdy nie mogło być skuteczne, co przekładało się wprost na całą umowę kredytową. Innymi słowy brak było podstaw do uznania, że w ogóle możliwe jest petryfikowanie zawartej umowy, dotkniętej od początku jej zawarcia bezskutecznością zawieszoną, niezależnie od konsekwencji prawnych wynikających ze skutków takiego stanu rzeczy, skoro powodowie nie wyrazili na to następczej zgody. Wydany wyrok jedynie stwierdza ten fakt – nieważność umowy – nie tworzy zaś nowego stosunku prawnego między stronami, skoro nigdy – z uwagi na abuzywne z mocy prawa zapisy umowne, a także brak potwierdzenia/zgody powodów w tym zakresie – taki stosunek prawny z mocy prawa nie był skuteczny (był zawieszony).

Konsekwencją nieważności całej umowy była również nieważność postanowień dotyczących obowiązku zapłaty z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Nie mniej Sąd dokonując analizy roszczenia w tym zakresie uznał, że samodzielnie zapisy umowne zawarte w § 3 ust. 3 i 4 umowy są nieważne, co powoduje konieczność zwrotu pobranych przez pozwanego składek ubezpieczeniowych w okresie objętym pozwem.

Sąd miał na uwadze, że bank nie określił, w jaki sposób kalkulowana jest składka za dalsze okresy ubezpieczenia, nie wskazał żadnych zasad ustalania składki w umowie i regulaminie. Wysokość składki ustalana była przez bank w oparciu o jemu tylko wiadome zasady, konsument dowiadywał się o jej wysokość w momencie pobrania składki. Z zeznań powodów wynikało, że przed pobraniem kolejnej składki bank nie dokonał ponownej wyceny nieruchomości. Poza tym ocena tego postanowienia umownego powinna następować w funkcjonalnym powiązaniu z zapisami wskazanymi w § 1 ust. 3A umowy. Próba ustalenia kwoty kredytu objętej ubezpieczeniem nie mogła być skuteczna również dlatego, że w momencie zawierania umowy powodowie nie znali wysokości swojego zobowiązania względem banku, gdyż odniesione zostało do arbitralnie ustalonego przez bank kursu (...).

Mając powyższe na uwadze Sąd w punkcie IV. wyroku na mocy art. 189 k.p.c., 58 k.c. i art. 353¹ k.c. ustalił, że zawarta pomiędzy stronami dnia 12 grudnia 2007 roku umowa o numerze (...) jest nieważna w całości.

Z kolei w punkcie II. na mocy art. 410 § 1 i § 2 k.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 6.011,79 zł oraz 15.526,84 CHF tytułem nienależnie pobranych rat kapitałowo-odsetkowych w okresie od dnia 10 marca 2011 roku do dnia 12 grudnia 2019 roku, a także kwoty 1.767,32 zł tytułem pobranych w okresie objętym pozwem składek z tytułu ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, a także na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 7.779,11 zł od dnia 2 kwietnia 2020 roku, a od kwoty wyrażonej w (...) od dnia 11 marca 2021 roku do dnia zapłaty.

Wymagalność zgłoszonego roszczenia uzależniona była od wezwania pozwanego do zapłaty należności stosownie do treści art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c. Z akt sprawy wynikało, że reklamacja, w której powodowie żądali zapłaty w PLN (wezwanie nie zawierało zobowiązania do zapłaty kwoty w (...)) została zgłoszona pismem z dnia 27 stycznia 2020 roku, natomiast brak było potwierdzenia odbioru pisma przez bank. Z kolei odpowiedź na nią udzielono dnia 2 marca 2020 roku. Uwzględniając zatem datę odpowiedzi banku należało uznać, że z pewnością w następnym dniu pozwany bank pozostawał w zwłoce. Wskazany w reklamacji termin 30 dni był terminem granicznym. Zatem Sąd zasądził odsetki od kwoty wyrażonej w PLN od dnia następującego po negatywnym rozpatrzeniu reklamacji. Natomiast do zapłaty kwoty wyrażonej w (...) pozwany został wezwany dopiero pismem rozszerzającym powództwo, które doręczone zostało dnia 3 marca 2021 roku. Uwzględniając rozsądny 7-dniowy termin do ustosunkowania się do roszczenia, po jego upływie pozwany pozostawał w zwłoce i po tym okresie roszczenie stało się wymagalne, czego wyraz stanowi rozstrzygnięcie w przedmiocie daty początkowej naliczania odsetek od kwoty w (...). Dlatego w punkcie

V. wyroku, powództwo ewentualne oddalono w pozostałym zakresie, tj. w zakresie żądania odsetkowego, na podstawie ww. przepisów stosowanych a contrario.

W punktach I. i II. wyroku oddalono powództwo główne i ewentualne, albowiem z uwagi na nieważność umowy zasadne było roszczenie dalej idące, a wskazane powyżej (pkt III. i IV. wyroku).

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie VI. na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 oraz § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.) i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu zasądził od pozwanego na rzecz powodów całość poniesionych przez nich kosztów procesu, na co składały się: opłata sądowa od pozwu (1.000,00 zł), wynagrodzenie kwalifikowanego pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej (3.600,00 zł), opłaty skarbowe od pełnomocnictwa (2 x 17,00 zł) oraz wykorzystana zaliczka na poczet opinii biegłej (1.000,00 zł).. Jak stanowi § 15 ust. 3 opłatę w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w wysokości przewyższającej stawkę minimalną, która nie może przekroczyć sześciokrotności tej stawki, ani wartości przedmiotu sprawy, jeśli uzasadnia to:

- 1) niezbędny nakład pracy adwokata, w szczególności poświęcony czas na przygotowanie się do prowadzenia sprawy, liczba stawieniectw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie, w tym czynności podjęte w celu polubownego rozwiązania sporu, również przed wniesieniem pozwu;
- 2) wartość przedmiotu sprawy;
- 3) wkład pracy adwokata w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jak również do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia istotnych zagadnień prawnych budzących wątpliwości w orzecznictwie i doktrynie;
- 4) rodzaj i zawilość sprawy, w szczególności tryb i czas prowadzenia sprawy, obszerność zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lub biegłych sądowych, dowodu z zeznań świadków, dowodu z dokumentów, o znacznym stopniu skomplikowania i obszerności.

Zdaniem Sądu nakład pracy pełnomocnika powoda nie był ponadnormatywny, albowiem sprawa nie była zawiła ani skomplikowana. Dla pełnomocników stron jest to kolejna sprawa, w której przedmiotem jest opisany wyżej wzorzec umowny. Sprawa nie wymagała zatem rozstrzygnięcia skomplikowanych zagadnień prawnych i nie budzi aktualnie sporu w orzecznictwie. Przygotowanie pełnomocnika powodów do prowadzenia sprawy nie wymagało od niego spożytkowania ponadnormatywnej ilości czasu. Rozstrzygnięcie sprawy wymagało przeprowadzenia jednej rozprawy. Czynności przedprocesowe ograniczone były do zgłoszenia szablonowej reklamacji.

Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono, do dnia zapłaty.